

ζημία ἐὰν ταῦτα δὲν περιεσώζοντο ἐκ τῆς ἀπειλούς αὐτὰ ἀπωλείας. Βεβαίως ὅμως ἄλλως θὰ ἔκρινον περὶ τῆς ἀφαιρέσεως ἂν ἦτο ὁρατὸν εἰς αὐτοὺς τὸ ὑποφῶσκον τότε ἐν Ἑλλάδι λυκαυγές, προμήνυμα χαρμόσυνον ἀνατολῆς ἡμερῶν ἐλευθέρων.

Καὶ αὐτὸς ὁ Ἕλληνας, ὁ κατὰ τὸ 1818 μεταφράσας τὸ προμνημονευθὲν σκωπτικὸν ἐπίγραμμα εἰς τὸ δῶρον τοῦ Ἑλγιν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οὐδεμίαν σημείωσιν παραθέτει εἰς τοὺς ἐξῆς λόγους τοῦ Βερτοῦχ περὶ τῶν μαρμάρων τοῦ Ἑλγιν, οὓς μεταφράζει. «Ὅταν» λέγει ὁ Γερμανὸς οὗτος «καθαρισθῶσι καλῶς τὰ ἀρχαῖα καὶ κατὰ τάξιν τεθῶσι καὶ ἐξηγηθῶσι, τότε θέλει φανῇ πλεον ὁποῖαν ἐκδούλευσιν ἔκαμιν ὁ Λόρδος Ἑλγιν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς του, καὶ κοινῶς εἰς ὅλην τὴν φωτισμένην Εὐρώπην, καὶ πόσον ἀνόητος εἶνε ἡ κατακραυγή, τὴν ὁποῖαν ὀλιγόφρονες ἄνθρωποι ἔκαμνον κατ' αὐτοῦ διὰ τὴν νομιζομένην κλοπὴν. (Λόγ. Ἑρμ. 1818, σελ. 69). Μόνον προτάσσει τῆς ἐλληνικῆς μεταφράσεως τοῦ ἀγγλικοῦ ἐπιγράμματος τὰς σκέψεις, ὅτι οἱ Ἄγγλοι οἱ στηλιτεύοντες τὸν Ἑλγιν πρᾶττουσι τοῦτο οὐχὶ βεβαίως δι' εὐσπλαχνίαν πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ μόνον διότι δὲν δύνανται νὰ ἴδωσι καὶ θαυμάσωσι τὰ ἔργα εἰς τὴν θέσιν των.

(Ἐπεταί συνέχεια).

## Η ΔΥΣΠΕΨΙΑ ΤΩΝ ΛΟΓΙΩΝ.

Ὁ Brillat-Savarin ἐπέγραψεν ἐπὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθείσης *φυσιολογίας* τῆς γεύσεως τὸν ἐξῆς ὀνομαστὸν καταστατάντα ἀφορισμὸν.

Les animaux paissent,

L' homme mange,

L' homme d' esprit seul sait manger.

(Τὰ ζῶα βόσκουσιν, ὁ ἄνθρωπος τρώγει, μόνος ὁ λόγιος γινώσκει νὰ τρώγῃ).

Ὅτι ἦτον ἴσως ἀληθὲς ἀρχομένου τοῦ παρόντος αἰῶνος, δὲν εἶναι βεβαίως σήμερον. Τὸ πλεῖστον τῶν λογίων δὲν γινώσκουσι νὰ φάγωσιν. Ἡ πυρετώδης ὀξύτης τοῦ νεωτέρου βίου, ἄγει πολλοὺς νὰ βραχύνωσι τὴν διάρκειαν τῆς τραπέζης, καὶ ἰδίᾳ τοῦ προγεύματος, ὅπερ γεννᾷ δυσπεψίας ὑπερβαλλόντως συχνάς. Δὲν θὰ συνέβαινε τοῦτο, ἐὰν μένοντες βραχὺν χρόνον εἰς τὴν τράπεζαν, ἐμμιούμεθα τοῦλάχιστον τοὺς Ἰάπωνας, παρ' οἷς ἡ εὐγένεια ἀπαγορεύει ἀπολύτως τὸ λαλεῖν ἐν ὥρᾳ τοῦ γεύματος. Ὅταν κἀνὲν φαγητὸν τοῖς εἶναι ἀρεστόν, ἐκφράζουσι τὴν ἑαυτῶν εὐαρέσκειν πρὸς τὸν οἰκοδεσπότην δι' ἐπιχαρίτων χειρονομιών, νομίζοντες δι' αὐ-

τὸν ὕβριν ν' ἀνοιξῶσι τὸ στόμα δι' ἄλλο τι ἢ διὰ νὰ φάγωσιν.

Παρευρέθητε εἰς τὸ πρόγευμα δικολάβου· προπέμπει τὸν τελευταῖον πελάτην του, καθ' ἣν στιγμὴν πρέπει νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὸ δικαστήριον. Τούτου ἕνεκα εἶναι ἡναγκασμένος νὰ καταβροχθίσῃ μεγάλους ψωμούς, ἐκ φόβου δὲ νὰ βραδυνη καὶ διὰ νὰ εὐκολύνῃ τὴν κατὰποσιν τῶν ἐπαλλήλως ἐντιθεμένων ἐν τῷ στόματι μεγάλων τεμαχίων, κενόνοι μεγάλα ποτήρια πλήρη κεκραμένου δι' ὕδατος οἴνου καὶ χωρὶς νὰ λχθῇ ἀναψυχὴν ἐπιβαίνει τῆς ἀμάξης καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸ δικαστήριον, ἵνα μὴ ἀπουσιάσῃ τὴν δικάσιμον ὥραν.

Παρατηρήσατε τὸν Παρισινὸν κεκλημένον εἰς γεῦμα. Ἡ γαλλικὴ εὐγένεια τῷ ἀπαγορεύει νὰ σιγῇ ὡς ὁ Ἰάπων, ἢ νὰ ὁμιλῇ μὲ πλήρες τὸ στόμα. Εἰς ἐπίμετρον δὲ τῆς δυστυχίας, ἡ γαλλικὴ γυναικαρέσκεια ἀπαιτεῖ νὰ ὑπηρετῶμεν πρῶτον τὰς κυρίας, εἰς τρόπον ὥστε αἱ παρακαθήμεναι ἡμῖν ἔχουσιν ἡδὴ φάγει, ὅταν ἡμεῖς ἀρχίζωμεν. Καὶ ἀναγκαζόμεθα, ὅπως μὴ ὑποληφθῶμεν σκαιοί, διὰ ν' ἀποκριθῶμεν ἀμέσως εἰς τὰς ἐρωτήσεις των, νὰ καταπίνωμεν τὴν τροφὴν ὅλως ἀμάσσητον, ὅπερ εἶναι ἡ κυρία αἰτία, δι' ἣν πολλοὶ κακῶς ἀνέχονται τὰ μεγάλα γεύματα, ἐν ᾧ τὴν αὐτὴν τροφὴν θὰ ἐχώνευον τελείως ἐὰν ἐγευματίζον ἐν κοινῇ τραπέζῃ, παρεχομένων τῶν φαγητῶν καθ' ἣν ἕκαστος ἔχει θέσιν καὶ σειρὰν ἐν αὐτῇ.

Καὶ χωρὶς νὰ λέγωμεν ὑπερβολάς, ὑπάρχουσι προνομιοῦχοι, οὕτως εἰπεῖν, στόμαχοι εἰς πᾶσαν ἀντέχοντες παρεκτροπὴν, ἐνῶ διὰ πολλοὺς ἄλλους ἡ ἀτελής τῶν σιτίων μάσσησις εἶναι ἀληθὲς δηλητήριο.

Συχνότατα ὁ ἱατρὸς ἀπαντᾷ ἐν τῇ πελατεῖᾳ τοῦ *δυσπεπτικοῦ ἀγνοοῦντος* τὸ *ἑαυτῶν νόσημα*. Εἶναι μάλιστα σπάνιον νὰ τοὺς ἀκούσῃτε λέγοντας ὅτι ὑποφέρουσιν ἐκ τοῦ στομάχου· τούναντίον ἰσχυρίζονται ὅτι ἔχουσι στόμαχον ἐξαίρετον, ὅπερ μοὶ ὑπομιμνήσκει τὸν τοῦ Μενηνίου Ἀγρίππα παλαιὸν μῦθον, ὅτι ὅλος ὁ ὄργανισμὸς πάσχει ὅταν ὁ στόμαχος ἔχῃ κακῶς.

Πρώτος φαλκρότης, ἀκμαὶ ἐπὶ τοῦ προσώπου, μικρὰ δύσπνοια κατὰ τὴν ἀνάθασιν κλίμακος, αἰσθημα θερμοσίας ἐπὶ τῶν παρειῶν ἐν τέταρτον ὥρας μετὰ τὸ πρόγευμα, ἰσχυρὰ ἀνάγκη πρὸς κάπνισμα μετὰ τὸ φαγητόν, ἐλαφρὰ ὕπνηλία ἐπερχομένη περὶ τὴν δεκάτην ἐσπερινὴν ὥραν, ὀλίγη πρὸς ἐργασίαν διάθεσις κατὰ τὴν ἐξέγερσιν, εἶναι τὰ συμπτώματα, ὧν τινα μόνον ἀρκοῦσι νὰ ὑποδείξωσι τὸν εἰς ἀνευρυσμὸν τοῦ στομάχου καὶ ἀρθρίτιδα ὑποκείμενον. Κατὰ τὴν σοφὴν τοῦ Μολιέρου περιγραφὴν, γινομένην προσφανῶς καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ Renaudot, ὁ οὕτω προδικατεθειμένος θὰ πάθῃ βραδυπεψίαν,

μεθ' ἣν θὰ ἐπέλθῃ δυσπεψία, εἴτα ἀπεψία εἰς ἣν θὰ ἐπακολουθήσῃ χρονία δυσεντερία, ... καὶ συχνά-κις αἱ ἐκ τῆς πολυσυαρκίης διαταραχαί, αἱ ἐκ τῆς χολολιθιάσεως ἢ τῆς λιθιάσεως τῶν νεφρῶν, κ.λ.

Εἴμεθα ἀκόμη πολὺ μακρὸν τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν θὰ ἐννοήσῃ τὸ κοινὸν ὅτι εἶναι *προτιμότερον νὰ γινώσκῃ νὰ προφυλάσσεται ἀπὸ τῶν νόσων ἀντὶ νὰ γινώρῃ τὴν θεραπείαν αὐτῶν*. Ἡ θεμελιώδης αὕτη τῆς ὑγιεινῆς ἀρχὴ θὰ κατισχύσῃ ἀναμφιβόλως τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα. Ἐν τούτοις, οἱ θιασῶται τοῦ παρισινοῦ βίου μεταβάλλουσι κατὰ τὰς διακοπὰς εἰς τὰς ἐξοχάς, εἰς τὰ μεταλλικὰ ἢ καθαρτικὰ ὕδατα, κἀμνουσι χρῆσιν τῆς διὰ γάλακτος θεραπείας διὰ νὰ βελτιώσωσι τὴν κατάστασιν τῶν. Θέλουσι νὰ κἀμνωσι καὶ τι ἐπὶ ἓνα ἢ δύο μῆνας κατ' ἔτος πρὸς βελτίωσιν τῆς ὑγείας τῶν, ἐνῶ εἶναι βεβαίως προτιμότερον νὰ μὴ κἀμνωσι τι ἐνταῖον τῆς ὑγείας τῶν καθ' ὅλον τὸ ἔτος.

Εἶναι ὑπερβαλλόντως δυσχερές νὰ διδάξωμεν τοὺς ἀνθρώπους νὰ τρώωσι κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ὑγιεινῆς. Εὐκόλως θὰ τοὺς πείσητε νὰ λάθωσι φάρμακόν τι καὶ ἔχουσι πάντοτε τὸν καιρὸν νὰ λάθωσιν ἐν καταπότιον, ἐνῶ εἶναι πολὺ δυσχερέστερον τὰ τοὺς πείσητε νὰ μασσῶσι τὴν τροφὴν ὅσον πρέπει. Εἶναι πολλοὶ ἄνθρωποι, οἵτινες, ἐνῶ ἔχουσι τὸν καιρὸν νὰ διέλθωσιν ἐν θέρος ἐν Vichy, θὰ σὰς εἴπωσιν ὅτι τοῖς εἶναι ἀδύνατον νὰ παρτείνωσι τὸ πρόγευμά των πέντε ἐτι λεπτὰ τῆς ὥρας καθ' ἑκάστην. Ἐν τούτοις τὰ πέντε ταῦτα καθ' ἡμέραν λεπτὰ κερδίζονται πολλαπλασίως διὰ τῆς προφυλακῆς ἀπὸ πλείστων νόσων, αἵτινες προσβάλλουσι καὶ σταματῶσι τοὺς ἀνθρώπους ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀσχολιῶν αὐτῶν. Ἐν τῇ πελατείᾳ μου εἶδον πολλοὺς δυσπεπτικούς ν' ἀπαλλαγῶσι πόνων ἀρθρικῶν ἢ ρευματικῶν καὶ αὐπνιῶν ἐπιμόνων, δι' ἀπλῆς τηρήσεως τῶν κανόνων, περὶ ὧν ἐν τοῖς ἐφεξῆς ὁ λόγος.

Διὰ νὰ μασσῇσωμεν πρεπόντως τὸ κρέας, ὅπερ εἶναι οὐσιώδες διὰ τὴν καλὴν χώνευσιν, πρέπει νὰ συνηθίσωμεν νὰ μὴ μιγνύωμεν ποτὲ ἐν τῷ αὐτῷ βλωμῷ τὸν ἄρτον καὶ τὸ κρέας. Ἐνθέσατε μικρὸν τεμάχιον κρέατος ἐν τῷ στόματι, μασσῇσατέ το ὅσον τὸ δυνατόν καλλίτερον, ἐκμυζῇσατε καὶ καταπίετε τὸ εἰς πόλτον μεταβληθὲν μέρος καὶ ἐξακολουθήσατε μασσῶντες τὸ ὑπόλειμμα. Θέλετε κατανοῇσαι μετ' οὐ πολὺ, ὅτι πρέπει νὰ μασσῶμεν πλείοτερον τὸ ὀπτόν ἢ ἐπ' ἐσχάρας πεφρυγμένον βόειον ἢ προβάτειον κρέας τῶν λευκῶν ἢ ἐπ' ἀνθρακίᾳ ἐψημένων κρεάτων. Θέλετε παρατηρήσει, ὅτι οἱ ἰχθύς μασσῶνται εὐκολώτερον τοῦ κρέατος καὶ θὰ ἐννοήσητε διατὶ δυσπεπτικοὶ τινες ἔχουσι καλλίον τρεφόμενοι δι' ἰχθύων, ὧν καὶ γάλακτος. Συχνότατα, ἢ διὰ γάλακτος δίκαια ὡ-

φελεῖ διὰ τοῦτο καὶ μόνον ὅτι εἰσάγομεν εἰς τὸν στόμαχον τροφὴν *τελείως μεμασσημένην*.

Ἡ τελεία μάσσησις ἔχει τοῦτο τὸ ἀπροσδόκητον ἀποτέλεσμα, ὅτι ὁ ὀργανισμὸς κορέννυται διὰ πολὺ ὀλιγώτερον σιτίων καὶ ὅτι ὁ μασσῶν πρεπόντως τὴν ἐκτουτοῦ τροφὴν παύει μετ' οὐ πολὺ τοῦ νὰ ἦναι ἀδηράγος καὶ τῷ καθίσταται εὐκολον νὰ ἀκολουθήσῃ δευτερόν τινα κανόνα, ἐξίσου λίαν σπουδαῖον, τοῦ νὰ πίνη δηλαδὴ μετρίως ὅταν τρώῃ. Δύο ποτήρια, διὰ κάθε γεύμα, ἀρκοῦσι κάλλιστα εἰς ἐκείνους οἵτινες ἔπινον τέσσαρα, ὅταν κατέπινον τὸν βλωμὸν ὅλως ἀμάσσητον. Ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ καπνίσῃ καθίσταται ἐπίσης ὀλιγώτερον αἰσθητή.

Τελεία τῶν τροφῶν μάσσησις καὶ μετρία πόσις κατὰ τὸ φαγεῖν, ἐλαττοῦσι μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος τὸ βάρος πολυσάρκων τινῶν δυσπεπτικῶν καὶ θεραπεύουσι πολλοὺς τοῦ στομάχου ἀνευρυσμούς, ἀνευ αὐστηρᾶς ἐφαρμογῆς τῆς ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Bouchard παραγγελλομένης ξηρᾶς διαίτης.

Ὁ δι' ὕδατος κεκραμένος οἶνος, τὸ ἐθνικὸν ποτὸν μας, εἶναι ὑπερβαλλόντως συχνὰ αἰτία δυσπεψίας ἐξίσου συχνὰ παρaxyνωρίζουμένης. Πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων θὰ εἶχον ἄριστα τὴν ὑγείαν, ἐὰν ἔπινον καθαρὸν ὕδωρ, τὸ ἀγαπητὸν τοῦτο ποτὸν τῶν ἐκατοντούτων. Ἐκπλήσσειται τις ἀληθῶς βλέπων τρεῖς γείτονας λαοὺς νὰ πίνωσι κατὰ τὸ φαγεῖν, ὁ μὲν οἶνον δι' ὕδατος κεκραμένον, ὁ δὲ ζύθον καὶ ὁ τρίτος τσίον. Ἐκαστος ἀντὶ νὰ ἐκλέξῃ τὸ σύνηθες ποτὸν τοῦ τόπου τῆς γεννήσεώς του, δὲν θὰ ἔκαμνε καλλίτερα νὰ ῥυθμίσῃ τὰ περὶ τοῦτου κατὰ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν του; Γνωρίζω τινάς, οἵτινες παρατήρησαν κατὰ τὸ πενητηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των, ὅτι καὶ ὁ διὰ πολλοῦ ὕδατος ἡραιωμένος οἶνος τοῖς εἶναι ἀπολύτως ἐπιβλαβής, καὶ οἵτινες εἶδον νὰ παύσωσιν ὡς διὰ μαγείας αἱ διαταραχαί ὑφ' ὧν κατεῖχοντο, εὐθὺς ὡς ἐπανῆλθον εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ ὕδατος, τοῦ τσίου ἢ τοῦ μηλίτου. Ὁ καθηγητῆς Sée πολλὰς ἀριθμεῖ ἐπιτυχίας ἐν τῇ πελατείᾳ του ὀφειλομένας εἰς τὴν τοιοῦτότροπον ἐνέργειαν.

Περαιῶν, προστίθηναι ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ ἁλατος, τῆς παναρκίης ταύτης τῶν ἀρθρικῶν.

Ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἐπίστευον, ὅτι τὸ ἅλατοδοχεῖον ἐτίθετο ἐπὶ τῆς τραπέζης μόνον διὰ νὰ ἀλατίσωμεν τὰ βραστά ὡς, ἃ ὁ μάγειρος δὲν δύναται ν' ἀλατίσῃ ἐκ τῶν προτέρων. Οἶα πλάνη! Ἡ τῶν ἰθνῶν σοφία ἀνεκάλυψεν, ὅτι ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, ὧν ὁ ὀργανισμὸς ἔχει ἀνάγκην μεγάλης ἁλατος ποσότητος, ἐνῶ ἕτεροι ἀσθενοῦσι τρώγοντες ἄλμυρά τὰ φαγητά. Τὸ ἅλατοδοχεῖον τίθεται ἐπὶ τῆς τραπέζης διὰ νὰ ἀλατίσῃ ἕκαστος τὸ φαγητὸν του κατὰ βούλησιν. Πολλοὶ ἄνθρωποι ὀδηγοῦνται ἐνστικτῶς ν' ἀλατίσωσι τὸ φα-

γητόν των ὡς ἀρμόζει τῇ ὑγιείᾳ των· ἐνῷ ἔτεροι, οἱ λόγιοι, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω, περιφρονοῦντες τὴν τροφήν καὶ θεωροῦντες ὡς τὸ μόνον θέλγητρον τοῦ γεύματος τὴν συνδιάλεξιν, ἀμελοῦσι νὰ κάμωσι τὴν πρέπουσαν χρῆσιν τοῦ ἄλατος.

Τὸ ἄλλας συντελεῖ εἰς παραγωγὴν καὶ παροχὴν ὀξέος εἰς τὸν γαστρικὸν χυμὸν; Ἐνεργεῖ ἀντισηπτικῶς ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῇ; Τὸ ἀγνοῶ. Ὅπως δὴ ποτε, ἔχει προφανῶς καθαρτικὴν ἐνέργειαν καὶ ὑπὸ τὴν δρᾶσιν αὐτοῦ οἱ εἰς Wiesbaden μεταβαίνοντες καὶ χρῆσιν τῶν ὑδάτων ποιοῦντες, παρατηροῦσιν ὅτι ἡ τοῦ ἐντερικοῦ σωλῆνος λειτουργία κανονίζεται εἰς βαθμὸν ἐκπληκτικόν.

Εἶναι λοιπὸν προτιμότερον καὶ ἀπλούστερον ἀντὶ νὰ πίνωμεν ὕδωρ τοῦ Vichy κατ' οἶκον, νὰ κάμνωμεν τὴν πρέπουσαν χρῆσιν ἄλατος. Δυνάμεθα δὲ νὰ συμπληρώσωμεν τὴν τοιαύτην θεραπεῖαν κάμνοντες κατὰ διαλείμματα κατ' οἶκον ἀντὶ νὰ μεταβῶμεν εἰς Wiesbaden ἢ ἀλλοχοῦ (Σημ. ἐν Ἑλλάδι εἰς Κύνον ἢ Αἰδηψόν) καὶ περὶ τὰ τριάκοντα κατ' ἔτος θερμὰ λουτρά. Θερμὸν λουτρὸν 40° E. βαθμῶν εἶνε ἀληθὲς εὐεργέτημα διὰ τοὺς ἀρθριτικούς. Ὅσον θερμότερον εἶναι, εἴτε εἶναι ἀλατούχον εἴτε μὴ, τόσον καλλίτερον ἐνεργεῖ προκαλοῦν ἰσχυράν ἐφίδρωσιν καὶ τόσον ὀλιγώτερον ἐκτίθεται ὁ λουόμενος εἰς ψύξιν, ὅταν ἐξέρχεται τοῦ λουτροῦ.

Δεν ἄξιῶ, ὅτι ἐξήντησα τὸ εὐρὺ ζήτημα τῆς δυσπεψίας τῶν ἀρθριτικῶν. Χωρὶς δὲ νὰ ἀρνηθῶ τὴν ὠφέλειαν, ἣν παρέχουσιν ἡ παρὰ ταῖς Θέρμαις θεραπεία, οἱ πρωῒνοι περίπατοι, αἱ ξηραὶ ἐντριβαὶ καὶ ἡ γυμναστικὴ, πιστεύω ὅτι ὀφείλω νὰ τοῖς συστήσω ἐν πρώτοις καὶ πρὸ πάντων τελείαν τοῦ κρέατος μάζωσιν, μετρίαν πόσιν, τὴν χρῆσιν τοῦ ἄλατος, ἥτις οὐδαμῶς αὐξάνει τὴν δίψαν, καὶ τέλος, ἐν τισι περιπτώσεσι, τελείαν ἀπὸ τοῦ οἴνου ἀποχὴν. Πιστεύω, ὅτι οἱ ἀκολουθοῦντες τὰς συμβουλὰς ταύτας δύνανται νὰ κληθῶσιν εἰς γεῦμα καὶ μετὰσχωσιν αὐτοῦ ἀτιμωρητεῖ, ἐνῷ τὰ μεγάλα γεύματα, ὅπου ἐν γένει παραβαίνουν τοὺς κανόνας τούτους, εἶναι ἀπολύτως ὀλέθρια διὰ πολλοὺς τῶν κατοίκων τῶν πόλεων.

(Μετάφρασις ἐκ τῆς Revue Scientifique.) II.

## ΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ ΤΗΣ ΕΥΠΟΙΙΑΣ

[Ὁ ἀκαδημαϊκὸς ποιητὴς Sully Prudhomme, ἀπαγγεῖλας τὴν συνήθη ἔκθεσιν περὶ τῆς ἀπονομῆς τῶν βραβείων Μοντυῶν, ὠρισμένων πρὸς βράβεισιν τῶν κατ' ἐσχολὴν ἐναρέτων πράξεων, ὅσαι περιέχονται εἰς γνῶ-

σιν τῆς Ἀκαδημίας, συνέκρινεν ἐν προλόγῳ προσφυῶς τὴν καλλιτεχνίαν πρὸς τὴν ἀρετὴν.]

Ἀνὰ πᾶν ἔτος (εἴπεν ὁ ῥήτωρ) ἀνακηρύσσουσα τοὺς στεφθέντας παρ' αὐτῆς, ἡ Ἀκαδημία δρᾷ τὴν εὐκαιρίαν, ὅπως πλέξῃ τὸ ἐγκώμιον τῆς ἀρετῆς. Ἀλλ' ἡ ἀρετὴ ἀπολαύει ἤδη ἐξαίρετου καὶ ἐδραϊκῆς ὑπολήψεως, τὸ ἐγκώμιον δ' αὐτῆς ἐν βραχεῖ θὰ καταστῇ ὅσον δύσκολος καὶ ἡ ἐξάσκησίς της. Ἀνὰ πᾶν ἔτος ἤδη καθίσταται μᾶλλον τετριμμένος. Ὅταν δὲ ἔλαχε καὶ εἰς ἐμὲ τὸ ἐκ παλαιοῦ τοῦτο καθήκον, ἡ πλήρης ἐξάντλησις τοῦ θέματος μὲ ἐνέβαλεν εἰς φροντίδας. Εὐτυχῶς τυχαία τις σκέψις ἐπῆλθεν εἰς ἀρωγὴν μου. Ἐν Γαλλίᾳ, δόξα τῷ Θεῷ, αἱ ἀγαθαὶ πράξεις εἶνε ἱκανῶς πολυάριθμοι, ὥστε ἡ Ἀκαδημία, παρὰ τοὺς ἀφθόνους αὐτῆς πόρους, ἀναγκάζεται νὰ βραβεύῃ ἐξ αὐτῶν μόνον τὰς ἐπιφανεστέρας καὶ σπανιωτέρας· ἐν μὲν λέξει τὰς λαμπράς πράξεις. Λαμπραὶ πράξεις! Διέβλεπον τὸ καλὸν ἐν τῷ ἥθει τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ εἰσβολὴ τῆς ποιήσεως εἰς τὸ κράτος τῆς ἡθικῆς μὲ ἐνεθάρρυνεν. Ἡσθάνθην ἀληθῆ ἀνακούφισιν, ἐπὶ τῇ ιδέᾳ ὅτι ἐμελλόν νὰ πανηγυρίσω τὴν ἀρετὴν, ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν Μουσῶν, καὶ προσεπάθησα, κατ' ὄρχας διὰ τῆς φαντασίας, κατόπιν δὲ, ἐν προόδῳ πεποιηθῆσαι, νὰ προσεγγίσω, μέχρις ἐντελοῦς συναντήσεως, τὰ ὅρια τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ.

Ὅταν ἐξήτασα τὸν βίον τῶν ἐφετεινῶν Ὀλυμπιονικῶν τῆς ἀρετῆς, εὗρον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὀρθὴν τὴν προσέγγισιν ταύτην. Ἀνεγνώρισα τὸ καλὸν ἐν τῇ γλυκεῖᾳ καὶ σοβαρᾷ ἄμα ἐκπλήξει, δι' ἧς πληροῖ τὴν ψυχὴν καὶ ἡ τις ἀποτελεῖ τὸν θαυμασμόν. Τὰ θαυμάσια τῆς φύσεως, τῆς ἐπιστήμης, τῆς τέχνης, πᾶν ὅ,τι τις θαυμάζει, τὸ ἀποκκλεῖ λαμπρόν. Διαικίως λοιπὸν καὶ αἱ παρ' ἡμῶν θαυμαζόμεναι ἡθικαὶ πράξεις καλοῦνται λαμπραί. Οὕτως ἐνθαρρυνθεὶς ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἔργου, προέβην μετὰ θάρρους καὶ φρονῶ ὅτι ἀνεῦρον στενωτάτην συγγένειαν μεταξὺ τῶν ἀγαθῶν πράξεων, τῶν ἐναρέτων ἔργων, καὶ τῶν καλλιτεχνικῶν ἔργων.

Ἡ τοιαύτη συσχέτισις, ἐκ πρώτης ὄψεως, φαίνεται παράδοξος καὶ σχεδὸν εἰπεῖν ἀνευλαδής, διότι ἡ ἀρετὴ εἶνε ἀποχωρισμὸς ἀπὸ παντὸς ὕλικου ἀγαθοῦ, ἡ δὲ τέχνη, σήμερον μάλιστα, εἶνε κυρίως ἀπόλαυσιν τῶν αἰσθήσεων. Ἀλλὰ προσφεύγω ἀμέσως εἰς τὴν γνώμην ποιητοῦ, τοῦ ὁποίου δὲν δύνασθε νὰ ἀρνηθῆτε τὴν αὐθεντίαν. Ἐνθυμήθητε τί λέγει ἐν τῶν προσώπων τοῦ Κορνηλίου:

Ἡμπορεῖ τις νὰ διδῇ πολλὰ χωρὶς νὰ ὑποχρεῶνῃ  
[κἀνένα.

Ὁ τρόπος τοῦ προσφέρειν ἀξίζει περισσότερον ἀπὸ τὴν  
[προσφορὰν.

Ὁ τρόπος τοῦ προσφέρειν εἶνε ἡ μορφή τῆς προσφορᾶς, εἶνε ἡ τέχνη αὐτῆς. Ἐν τῇ ἀγαθοεργίᾳ δ' ὡς ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ, ἔργον τῆς μορφῆς εἶνε ἡ διατύπωσις τοῦ αἰσθήματος, τοῦ καθοδηγοῦντος τὴν χεῖρα. Ὁβολὸς μετὰ χάριτος προσφερόμενος ἢ πηλὸς μετὰ χάριτος πλασσομένος δύναται νὰ ἀποκτήσῃ ἀξίαν ἀνεκτίμητον. Ἀλλὰ τὸ καλλιτεχνικὸν ἔργον, θὰ εἴπῃ τις, ἵνα τέρψη, πρέπει νὰ θίξῃ τὰς αἰσθήσεις, ἐνῷ ἡ ἀγαθοεργὸς πράξις δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ καθυδύνῃ αὐτάς, ὅπως συγκινήσῃ. Συμφωνῶ· ἡ χάρις δύναται μάλιστα λεπτῶς νὰ ἀποκρύψῃ τὴν προσφορὰν, ἀλλ' ἡ μορφή τότε εἶνε συγκι-